

Alfred SIATECKI

Z miłości do Zielonej Góry

Prezentacja TMZG „Winnica” na Jubileuszu 60-lecia Lubuskiego Towarzystwa Naukowego,
Zielona Góra 22.02.2024

W lutym 2014 roku Towarzystwo Miłośników Zielonej Góry „Winnica” świętowało swoje dziesięciolecie.

Pomysł utworzenia stowarzyszenia rodził się w głowie jego założyciela Ryszarda Błażyńskiego przez kilka lat. Udało mu się przekonać do tej idei sporą grupę zielonogórczyków. Poparły go między innymi osoby związane ze środowiskiem naukowym i kulturalnym, wśród nich profesorowie Uniwersytetu Zielonogórskiego Małgorzata Mikołajczak, Wiesław Hładkiewicz, Czesław Osękowski, Waldemar Sługocki, Ryszard Zaradny. Zebranie założycielskie Towarzystwa Miłośników Zielonej Góry „Winnica” odbyło się 18 listopada 2013 r. Wtedy też wybrano tymczasowe władze z R. Błażyńskim jako prezesem i uchwalono statut. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w sądzie 25 lutego 2014 r.

W chwili założenia do stowarzyszenia należało 21 osób, obecnie (w marcu 2024 r.) jest ich 63, co nie znaczy, że są to tylko te same osoby, które wzięły udział w zebraniu założycielskim. Kilku członków zmarło, kilkunastu wystąpiło ze stowarzyszenia lub zostało usuniętych z powodu niepłacenia składek. Wśród członków dominują historycy, poloniści i politolodzy związani z Uniwersytetem Zielonogórskim, muzealnicy i archiwiści, bibliotekarze, dziennikarze i pisarze, plastycy i organizatorzy życia społecznego. 21 członków legitymuje się tytułami naukowymi. Wśród członków są osoby wyróżnione odznaczeniami państwowymi i resortowymi, nagrodami kulturalnymi marszałka województwa, a także prezydenta Zielonej Góry.

Od 2021 r. stowarzyszenie honoruje wybitne osobowości i instytucje, działające na rzecz rozwoju i promocji miasta, przyznając im tytuł i statuetkę Przyjaciela Zielonej Góry. Pierwszym zdobywcą tego wyróżnienia został Uniwersytet Zielonogórski jako dziś najważniejsza instytucja naukowa Winnego Grodu. W 2022 r. tę godność otrzymał prof. dr hab. Hieronim Szczegół, nestor historyków lubuskich, jeden z głównych ojców zielonogórskiej akademickości. Nagrodą zespołową uhonorowano Muzeum Ziemi Lubuskiej. W 2023 r. stowarzyszenie wyróżniło tym tytułem prof. dr hab. Czesława Osękowskiego, byłego rektora uniwersytetu, osoby bez której trudno byłoby uzyskać bezkonfliktowo połączenie miasta z gminą wiejską Zielona Góra. Przyjacielem Zielonej Góry w kategorii zespołowej została Zielonogórska Spółdzielnia Mieszkaniowa.

Od 2015 r. towarzystwo przyznaje Zielonogórską Nagrodę Literacką „Winiarka” autorom, którzy w swojej twórczości pisarskiej poruszają problemy obyczajowe, społeczne, historyczne, polityczne, kulturalne Zielonej Góry w przeszłości i współcześnie. Laureatami tej nagrody są: Robert Rudiak, Agnieszka Leśniewska, Alfred Siatecki, Krzysztof Koziółek, Eugeniusz Kurzawa, Władysław Klępka, Przemysław Piotrowski, Mirosław Kuleba i Zofia Mąkosa. Od 2020 r. statuetkę Winiarki towarzystwo zaczęło przyznawać także jednostkom będącym wydawnictwami i promotorami publikacji związanych z miastem. Otrzymały je oddział zielonogórski Związku Literatów Polskich, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, wydawnictwo Pro Libris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zielonej Górze oraz Stowarzyszenie „Forum Art”.

Formą promocji miasta jest ogólnopolski konkurs na utwór literacki o tematyce zielonogórskiej. Konkurs jest organizowany od 2015 r. Swoje prace najliczniej przysyłają zielonogórzanie, co jest zrozumiałe. O tym, że cieszy się dużym zainteresowaniem w kraju świadczą miejsca zamieszkania twórców, między innymi Warszawa, Kraków, Rzeszów, Lublin, Poznań, Wrocław, Łódź, Sosnowiec, Katowice, Piła, Suwałki, Wieliczka, Czepielin koło Siedlec, Krzeszowice w Małopolsce. Nagrodą główną w konkursie jest wydanie książki jego zwycięzcy. Jako nagroda ukazały się następujące publikacje książkowe: „Wyprawa w częstochowskie” Agnieszki Leśniewskiej, „Szacun, panie Jurandot. Ballady podwórkowe na wesoło” Haliny Bohuty-Stapel, „Cztery do kwadratu” Anny Konstanty, „Głaz. Wiersze wolsztyńskie” Adama Żuczkowski, „Konteksty nieodległe” Krzysztofa Ziemskiego, „Maszyna snów” Igora Myszkiewicz i „Nad górą wisi zielone słońce” Marcina Mielcarka.

Towarzystwo prowadzi szeroką działalność wydawniczą. Ukazują się głównie publikacje o tematyce zielonogórskiej, wyróżniane i nagradzane. W 2021 r. powieść Alfreda Siateckiego „Szwindel w Grünbergu” otrzymała Lubuski Wawrzyn Literacki. Natalia Haczek, autorka zbioru wierszy „Głód”, dostała Srebrne Sokole Piór, nagrodę rektora Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim za debiut literacki. Tomik poetycki „Konteksty nieodległe” Krzysztofa Ziemskiego został wyróżniony nagrodą za opracowanie edytorskie. W 2015 r. proza poetycka „Anna” Mirosławy Szott znalazła się wśród trzech książek nominowanych do Lubuskiego Wawrzynu Literackiego. Rok wcześniej dyplom za debiut literacki otrzymał Marek Jurgoński, autor poematu „Mniejsza epopeja”, inspirowanego wydarzeniami 1960 r. w Zielonej Górze. Dotąd w wydawnictwie towarzystwa wyszło 28 książek, tym: 16 tomików wierszy, pięć zbiorów opowiadań, dwie powieści i dwie opowieści historyczne i dwa albumy.

Jesienią 2023 r. z inicjatywy stowarzyszenia powstała trasa turystyczno-literacka „Wzgórze Piastów. Powrót hrabiny”. To szlak wyznaczony przez bohaterów powieści Krzysztofa Koziołka, której akcja dzieje się w sierpniu 1939 r. w Grünbergu. Bohaterka powieści wciela się w rolę przewodnika oprowadzającego po najpiękniejszych i najbardziej tajemniczych miejscach przedwojennego miasta, m.in. po Starym Rynku, Wieży Braniborskiej, parku Tysiąclecia, dawnej wytwórni winiaków Raetscha, parku Piastowskim.

Stowarzyszenie jest także wydawcą magazynu „Na Winnicy”. Pierwszy numer ukazał się w 2017 r. Czasopismo wydawane jest w wersji papierowej (kolorowej i czarno-białej) oraz elektronicznej, ukazuje się wiosną i jesienią. Dominuje tematyka historyczna, społeczna i kulturalna. W każdym numerze redakcja przedstawia ciekawe fakty z dziejów miasta, szczególne ich nasilenie miało miejsce w 2022 i 2023 r., kiedy Zielona Góra świętowała swoje 800-lecie i 700-lecie uzyskania praw miejskich. Autorzy magazynu dużo miejsca poświęcają twórczości artystycznej, w tym kabaretowej, omawiają znaczące wydarzenia kulturalne, wśród nich popularnonaukowe i literackie nowości wydawnicze, prezentacje plastyczne. W każdym numerze znajdują się omówienia osiągnięć zasłużonych grünberczyków i zielonogórczyków tak w przeszłości, jak i obecnie. W cyklu „Jak zostałem zielonogórczykiem” ukazały się wspomnienia m.in. wojewody Jarosława Barańczaka, prezydenta Romana Doganowskiego, redaktorki Anny Sobeckiej, wdowy po Andrzeju Waśkiewicz, Stanisława Kowalskiego, Rolanda Helmana, Wiesława Hładkiewicza, Tomasza Jaworskiego. Na ostatniej stronie redakcja przedstawia stowarzyszenia podobne do TMZG „Winnica” wyróżniające się działalnością, na przykład Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kożuchowskiej, Towarzystwo Przyjaciół Żagania, Towarzystwo Ziemi Głogowskiej, Towarzystwo Miłośników Gorzowa. Magazyn trafia do bibliotek zielonogórskich i osób zainteresowanych tym, co się dzieje w mieście. Oprócz członków stowarzyszenia czasopismo otrzymują zielonogórcy samorządowcy.

Stowarzyszenie ma swój udział w organizowaniu wystaw, np. archiwalnych zdjęć znanych fotografików Zbigniewa Rajchego i Broinysława Bugła, rysunków i prac satyrycznych znakomitych mistrzów Zbigniewa Jujki, Bohdana Butenki, Jacka Frąckiewicza, Jerzego Fedry, Henryka Chmielewskiego znanego jako Papcio Chmiel.

Prezes stowarzyszenia R. Błażyński jest pomysłodawcą Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny, którego pierwsza edycja odbyła się w 1986 r. Z przerwami i zmieniającymi się organizatorami konkurs jako wydarzenie międzynarodowe w 2023 r. miał swoją 25. edycję. Z tej okazji stowarzyszenie jako jego współorganizator wzięło udział w organizacji wystawy plenerowej na Starym Rynku w Zielonej Górze, na której można było obejrzeć wszystkie prace uhonorowane najwyższymi nagrodami w ciągu 25 lat. Konkurs cieszy się ogromnym zainteresowaniem satyryków na wszystkich kontynentach. Na przykład w 2023 r. wzięło w nim udział 77 autorów z 21 państw, w 2022 – 146 rysowników z 19 krajów, w 2021 – 202 twórców z 32 krajów nadesłało 672 prace. Wśród fundatorów nagród jest również TMZG „Winnica” i R. Błażyński.

Wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego stowarzyszenie zorganizowało konferencję naukową „Wino w literaturze i kulturze”. Członkowie Winnicy uczestniczyli w konferencjach organizowanych przez zaprzyjaźnione ośrodki.

W 2022 r. raz w miesiącu w sali Witrażowej Muzeum Ziemi Lubuskiej TRMZG „Winnica” rozpoczęło cykl spotkań z autorami trzytomowej monografii „Historia Zielonej Góry” wydanej pod redakcją prof. dr. hab. Wojciecha Strzyżewskiego. W następnym roku kontynuacje tych spotkań jako „Rozmowy o Zielonej Górze” przeniosły się do Pro Libris Café im. Andrzeja K. Waśkiewicza w księgarni im. Cypriana Norwida. Zainteresowanie spotkaniami zawsze było duże. Prelegenci, w większości członkowie lub sympatycy stowarzyszenia, przedstawiali miasto m.in. od strony teatralnej, literackiej, muzycznej, kabaretowej, religijnej, przyrodniczej, sportowej, edukacyjnej. Spotkania są kontynuowane 2024 r.

Towarzystwo Miłośników Zielonej Góry „Winnica”, pomimo braku siedziby i niezbyt dużych finansów (utrzymuje się tylko ze składek członkowskich, z darowizn i nie za dużych kwot z samorządu miejskiego, wynikających z projektów konkursowych) jest w dobrej kondycji.

Zarząd stowarzyszenia to: Ryszard Błażyński – prezes, Alfred Siatecki i Ryszard Zaradny – wiceprezesi, Roman Czarnecki – sekretarz, Halina Kamińska – skarbnik, Alicja Błażyńska, Alina Polak-Woźniak i Jan Zelek - członkowie.